

มาตรฐานจริยธรรม

มาตรฐานจริยธรรม

“หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติ
อย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

มาตรฐานจริยธรรม 7 ประการ

1. ยึดมั่นในสถาบันหลัก
ของประเทศ

2. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ
ซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี
และรับผิดชอบต่อหน้าที่

3. กล้าตัดสินใจและกระทำ
ในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

4. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม
มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว
และมีจิตสาธารณะ

5. ทุุ่มเทและอุทิศตน
เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

6. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม
และไม่เลือกปฏิบัติ

7. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี
และรักษาภาพลักษณ์
ของหน่วยงานของรัฐ

ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ

อันได้แก่ **ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์** และ **การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** ด้วยการแสดงออกถึงความภูมิใจในชาติ ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ และยึดมั่นและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติคงอยู่อย่างมีเกียรติภูมิ ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและเคารพในความแตกต่างของการนับถือศาสนา ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ และไม่แสดงการกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจ ตรงไปตรงมาตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม โดยไม่กระทำการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในงานหรืออาชีพของตน มีจิตสำนึกที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องชอบธรรม กล้าตัดสินใจและยกย่องผู้ที่ทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง กล้ายอมรับผลดีและผลเสียที่เกิดจากการกระทำตนเอง และกล้าแสดงความคิดเห็น คัดค้านหรือเสนอให้มีการลงโทษผู้ที่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องรวมทั้งไม่ยอมกระทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม เพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสภาวะภาพของตนเอง

คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ

ด้วยการแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ ยึดถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากตำแหน่งหน้าที่ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ และอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

ทุ่มเทและอุทิศตน เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ชยัน
อุทิศตน และอดทน เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมี
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่า
ในการใช้ทรัพยากรของรัฐ รวมทั้งปฏิบัติงานและพัฒนางาน
เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพดีกว่าเดิมและมีมาตรฐานสูง

★ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

★
ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เสมอภาค
เท่าเทียม โดยมีอริยาศัยที่ดี ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ
โดยการใช้ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเหตุผลของ
ความแตกต่าง เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย
สถานะทางเศรษฐกิจสังคม รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็ม
ใจ ใสใจ เคารพในศักดิ์ศรี และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างให้เกียรติ

ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี และรักษาภาพลักษณ์ของหน่วยงานของรัฐ

ด้วยการดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยน้อมนำพระบรมราโชวาทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักคำสอนทางศาสนา จรรยาวิชาชีพ มาใช้ในการดำเนินชีวิต รักษาเกียรติศักดิ์ของความเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยด้วยการเคารพกฎหมายและระเบียบวินัยหรือข้อบังคับขององค์การมหาชน

ตัวอย่างพฤติกรรม ตามประมวลจริยธรรม

Don't

X แสดงออกในลักษณะการดูหมิ่น เหยียดหยามหรือกระทำ การอันเป็นการกระทบกระเทือนหรือเป็นการทำลายความ มั่นคงของชาติ

X กระทำการอันเป็นการให้ร้ายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อภาพลักษณ์ของประเทศ และแสดงออกในลักษณะที่ส่อไป ในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย

X แสดงกิริยาวาจาหรืออาการในเชิงลบหลู่ดูแคลนหรือด้อย ค่าศาสนาใดศาสนาหนึ่ง

X ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจ

X แสดงออกด้วยกิริยาวาจาหรือการกระทำในลักษณะที่ไม่ให้ เกียรติหรือไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

นารีนโยบาย
ประการที่

1

ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ

อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวอย่างพฤติกรรม

- ✓** แสดงออกถึงความภูมิใจในชาติ
ปกป้อง ดูแลความมั่นคง และยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ
- ✓** ยึดมั่นและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกราชและอธิปไตยของชาติ
ให้คงอยู่อย่างเอกราช
- ✓** ยกย่อง เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์
- ✓** ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและการพัฒนาสังคม การเมือง การศึกษา
- ✓** ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี
- ✓** ไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม ไม่ทำลายความมั่นคงของชาติ
ไม่มีริษยาหรือความเคียดแค้นต่อภาพลักษณ์ของประเทศ
- ✓** ไม่ต่อต้าน หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จัดทำโดย
ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ.

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนประกอบฉบับนี้ในทางราชการหรือโทร ๒๕๖2 ๖๖๖
https://www.ocsc.go.th/naripol3491

Facebook: jumkunjai, jumkunjai123, jumkunjai1
YouTube: จ่าไม้ใจ สำนักงาน ก.พ.
Website: jumkunjai.ocsc.go.th

2

ข้อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

ตัวอย่างพฤติกรรม

 <p>ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่รับสินบน ไม่รับของขวัญหรือสิ่งของ จากคู่ค้า</p>	 <p>ตรงต่อเวลา ไม่ขาดงานโดยไม่แจ้งล่วงหน้า</p>	 <p>มีจิตสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ใช้ตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนตน</p>
 <p>กล้ารับผิดชอบ ในความผิดพลาด ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น</p>	 <p>ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบทั้งตนเอง และผู้อื่น</p>	 <p>ระมัดระวัง ข้อมูลในการปฏิบัติงาน ไม่เปิดเผยข้อมูลลับ</p>
 <p>มอบเงินสิ่ง ของตกเป็นของผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น</p>	 <p>ไม่ปล่อยบุกรุกที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง โดยไม่ได้รับอนุญาต</p>	 <p>ไม่ลอกหรือนำผลงาน ของผู้อื่นมาใช้ โดยไม่ได้รับอนุญาต</p>

Don't

- X แสดงพฤติกรรมหรือกระทำการซึ่งเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม รวมถึงประโยชน์ของตำแหน่งหน้าที่ที่ขัดกันเองกรณีปฏิบัติหน้าที่มากกว่าตำแหน่งเดียว
- X แสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลหรือสิ่งที่ตนหรือผู้อื่นรู้อันเนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่การงานและความรับผิดชอบ
- X ปฏิเสธ บ่ายเบี่ยง ไม่ตระหนักในหน้าที่และไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการ
- X เลื่อง บัด หรือปฏิเสธความผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่นเมื่อเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาดขึ้นในการปฏิบัติงาน
- X อาศัยช่องว่างทางการกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำผิดระเบียบปฏิบัติ
- X ใช้เวลาและทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อไปทำงานภายนอกให้ผลประโยชน์กับตนเองและครอบครัว

Don't

- X ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำสั่ง คำขู่หรืออิทธิพลใด ๆ ในการชักจูงหรือบีบบังคับให้ทุจริตประพฤติมิชอบ กระทำผิดหรือกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรมและไม่เป็นไปตามกฎหมาย
- X ปฏิบัติหน้าที่เพียงเพื่อให้ผลงานหรืองานเสร็จโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
- X ละเลย เพิกเฉย หรือปกปิดเมื่อพบเห็นการทุจริตประพฤติมิชอบ การเรียกรับหรือให้สินบนหรือผลประโยชน์ในรูปแบบใด ๆ

มาตรฐานทางจริยธรรม
ประการที่

3 กล้าตัดสินใจ และกระทำ
ในสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรม

ตัวอย่างพฤติกรรม

- ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องชอบธรรม
มีคุณผล กล้าขอรับหน้าที่ และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง
- เปิดแผนการทุจริตที่พบเห็น
รายงานการทุจริตต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่มอบหมาย หรือผู้บังคับบัญชาชั้นบังคับบัญชาที่เกี่ยวข้อง
- ให้ความช่วยเหลือประชาชน
ที่ใช้ในการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือประชาชนเป็นหลัก
- บันทึกคดีค้าน การดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง
ในรายงานการร้องเรียนหรือในทางของเรื่อง ด้วยตัวจริง
- ให้รางวัลแก่ผู้กระทำความดี
และกล้าแจ้งตมผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม เป็นธรรม
- ไม่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักงานในการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม
ในทางที่สุจริต ชนธรรมนิยม และจารีตประเพณีหรือระบอบกฎหมาย
- ปฏิบัติตามกฎหมาย
หรือเป็นสื่อกลางจากกฎหมาย เมื่อประโยชน์ให้แก่นบของหรือผู้อื่น

จัดทำโดย
ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. www.oozp.go.th/narit

4

คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

ตัวอย่างพฤติกรรม

✔ สามารถแยกเรื่องส่วนตัว
ออกจากหน้าที่การงาน
ไม่เอาเรื่องประโยชน์ของตนเอง
จากตำแหน่งหน้าที่

✔ มีจิตสำนึก
ในการใช้ทรัพย์สิน
บุคลากร และเวลาของหน่วยงาน
อย่างคุ้มค่า

✔ มีจิตสาธารณะ
ช่วยเหลือสังคม ผู้ตกทุกข์ได้
ประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน

✔ ตัดสินใจและกระทำการใด ๆ
บนพื้นฐานของหลักการ
กฎหมาย จริตคุณธรรม
โดยยึดประโยชน์ชาติ และมนุษยธรรม

ส่วนนี้
ของใคร

ของ
เขาไม่ใช่

✔ หลีกเลี่ยงการเข้าไปอยู่
ในสถานการณ์ที่จะได้ประโยชน์
จากการปฏิบัติหน้าที่
แม้มีกฎหมายการกำกับดูแล
หรือแนวทางการดำเนินการอื่น

รับที่
อนุญาต

✔ หลีกเลี่ยงกิจกรรมใด ๆ
ที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง
หรือทำให้ประชาชน
ขาดความไว้วางใจ

News

สกปรก
สกปรก
สกปรก

Don't

- X ใช้ตำแหน่งหน้าที่หรืออิทธิพล เพื่อส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องจนก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนเอง
- X เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการที่ กระทำกับหน่วยงาน หรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของหน่วยงานนั้น ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม
- X เข้าไปเกี่ยวข้องในการทำธุรกรรมกับคู่สัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับตน เช่น ครอบครัวญาติสนิทบุคคลที่มีความใกล้ชิด หรือที่ตนเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนแม่สินสุดการทำงานในหน่วยงานเดิม
- X ไม่รักษาและเปิดเผยความลับขององค์กรเพื่อประโยชน์ส่วนตนทั้งในระหว่างปฏิบัติงานในหน่วยงานและสิ้นสุดการทำงานแล้ว

Don't

- X ขาดสำนึกความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและหน้าที่ต่อเพื่อนร่วมงาน
- X ใช้ทรัพยากรของหน่วยงานโดยสิ้นเปลือง และเบียดบังนำมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- X ละเลย เพิกเฉยในการปฏิบัติตามมาตรฐานการทำงานของทีมงานและหน่วยงาน
- X ละเลยหรือไม่ใส่ใจในการพัฒนาตนเองเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่งหรือความรับผิดชอบ
- X สำคัญตนผิดหรือเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนจนไม่เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

มาตรฐานทางจริยธรรม
ประการที่

5

มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ตัวอย่างพฤติกรรม

-

ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ
ใช้กระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
และสามารถปฏิบัติงานในภาวะกดดัน
และสถานการณ์ที่
-

ปฏิบัติงานโดยยึดถือ
คุณลักษณะ
ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
โดยมีจริยธรรม
-

มุ่งพัฒนาตนเอง
อย่างต่อเนื่อง
ผ่านแหล่งการเรียนรู้
ที่หลากหลาย
-

รับฟังความคิดเห็น
พร้อมที่จะรับ
และเรียนรู้จาก
ผู้อื่น
-

เชื่อมโยงระบบ
การทำงานเป็นทีม
ด้วยความคิดสร้างสรรค์
และการทำงาน
อย่างเป็นระบบ
-

ใช้ทักษะและ
สมรรถนะขั้นสูง
มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
อย่างมีประสิทธิภาพ
-

ปรับปรุงวิธีการ
กระบวนการทำงาน
อย่างต่อเนื่อง
และนวัตกรรม

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมและธรรมาภิบาล
สำนักงาน ก.พ.

ติดต่อ: 02-254-4000 | 02-254-4001 | 02-254-4002 | 02-254-4003 | 02-254-4004 | 02-254-4005 | 02-254-4006 | 02-254-4007 | 02-254-4008 | 02-254-4009 | 02-254-4010

6

ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ

ตัวอย่างพฤติกรรม

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม

ข้าราชการทุกท่าน ไม่เลือกปฏิบัติ กรณีที่มีเหตุจำเป็น ถึงปฏิบัติต่อบุคคลใดควรได้รับความคุ้มครองอย่างนิติคุณ

ให้บริการด้วยความเต็มใจ

เต็มใจ ซื่อสัตย์ อดทน ปรารถนาดี อดทน อดกลั้น อดทน อดทน อดทน

สำนักงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริตแห่งชาติ (ส.ก.ด.) โทร. 0262 5111
http://www.ethes.com

Don't

- X แสดงออกซึ่งกริยาอาการและวาทะในการปฏิบัติงาน และให้บริการประชาชนโดยมีอคติไม่คำนึงและยอมรับความแตกต่าง รวมทั้งส่อไปทางดูหมิ่น เหยียดหยาม ไม่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- x ปฏิบัติหน้าที่โดยแบ่งพรรคแบ่งพวก แบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความเชื่อ ทางศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง

Don't

- X ประพฤตตนอันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อตำแหน่งหน้าที่และหน่วยงาน
- X ฝ่าฝืน หลีกเลียง ละเลย การปฏิบัติตามระเบียบ ปฏิบัติ กฎหมาย จรรยาบรรณตามวิชาชีพมาตรฐานหรือข้อบังคับหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับจริยธรรมของหน่วยงาน

มาตรฐานทางจริยธรรม
ประการที่

7

ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี
และรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ตัวอย่างพฤติกรรม

 <p>ดำรงตนเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี</p> <p>โดยมีเป้าหมายของงานที่ชัดเจน มีจิตสำนึกและยึดมั่นต่อหน้าที่ราชการอย่างเต็มที่ พร้อมที่จะรับใช้ประชาชนอย่างเต็มที่</p> 	 <p>ปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี</p> <p>โดยเคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่น</p> 	 <p>ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและสาธารณชน</p> <p>โดยเฉพาะผู้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม</p> 	 <p>พัฒนาตนเอง</p> <p>โดยมีความรู้ ความสามารถที่ทันสมัย ประสิทธิภาพในการทำงานสูง และมีความสามารถของตนเองที่โดดเด่น</p>
 <p>ประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม</p> <p>เพื่อสืบต่อวัฒนธรรมความดีที่มีอยู่อย่างยั่งยืน</p> 	 <p>เมชีณูปัญหาอย่างรู้เท่าทัน</p> <p>รวมทั้งปัญหาในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาด้วยวิธีที่เหมาะสม</p> 	 <p>ภาคภูมิใจในความเป็นข้าราชการ</p> <p>อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาสังคมไทย</p> 	 <p>ไม่กระทำการใดๆ อันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมเสีย</p> <p>เกียรติคุณ ศักดิ์ศรี และชื่อเสียงของราชการและการพลีชีพของตน</p>

ติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือขอทราบรายละเอียดมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 ได้ที่ <http://www.oono.go.th/eeo/eeo1>

จัดทำโดย ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ.

facebook: jumbungpa | jumbungpa123 | jumbungpa1 | ไลน์: สำนักงาน ก.พ. | jumbungpa.oono.go.th

“...การทำความดีนั้น โดยมากเป็นการเดินทวนกระแสความพอใจ
และความต้องการของมนุษย์ จึงทำได้ยาก และเห็นผลช้า
แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะหาไม่ความชั่วซึ่งทำได้ง่ายจะเข้ามาแทนที่
แล้วจะพอกพูนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันรู้สึกตัว...”

-หนังสือ 108 มงคลพระบรมราชาวาท-